

**Довідка про консультації
щодо проєкту Програми економічного і соціального розвитку
Луганської області на 2021-2023 роки та Звіту про стратегічну
екологічну оцінку проєкту Програми економічного і соціального
розвитку Луганської області на 2021-2023 роки**

Відповідно до вимог ст. 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (далі – Закон) Департаментом економічного розвитку, зовнішньоекономічної діяльності та туризму облдержадміністрації з 15.09.2020 по 14.10.2020 проведено консультації з органами, визначеними у статтях 6, 7 та 8 цього Закону, щодо проєкту Програми економічного і соціального розвитку Луганської області на 2021-2023 роки (далі – Програма) та Звіту про стратегічну екологічну оцінку Програми економічного і соціального розвитку Луганської області на 2021-2023 роки (далі – Звіт).

Проєкт Програми, Звіт та повідомлення про їх оприлюднення направлені на паперових носіях та в електронному вигляді до Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України (лист від 09.09.2020 № 07/01-30/01468), Міністерства охорони здоров'я України (лист від 09.09.2020 № 07/01-30/01470), Департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації (лист від 09.09.2020 №07/01-31/01469) та Департаменту охорони здоров'я облдержадміністрації (лист від 09.09.2020 № 07/01-31/01467).

Згідно п. 3 ст. 13 Закону, зазначені органи у строк, що не перевищує 30 днів з дня отримання зазначених документів, подають у письмовій формі зауваження і пропозиції до проєкту Програми та Звіту. У разі неподання таких зауважень і пропозицій протягом зазначеного строку вважається, що зауваження і пропозиції відсутні.

Зауваження та пропозиції, що надійшли у встановлений термін:

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (лист від 28.09.2020 № 25/5-21/6192-20):

1) у розділі 1 Звіту вважають необхідним надати інформацію щодо зв'язку Проєкту з Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затвердженими Законом України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII та Указом Президент України від 30 вересня 2019 року «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Пропозицію враховано. Проєкт Програми та Звіт доповнено інформацією щодо зв'язку з зазначеними документами державного планування.

2) у розділі 2 «Характеристика поточного стану довкілля» відсутня інформація щодо таких складових довкілля, встановлених у Законі України «Про стратегічну екологічну оцінку» (далі – Закон), як: флора, фауна, біорізноманіття, ґрунт, надра, ландшафт, безпека життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальні активи, об'єкти культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Пропозицію враховано. Звіт доповнено інформацією стосовно флори, фауни, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я.

3) розділ має містити інформацію щодо прогнозних змін поточного стану довкілля, якщо Проект не буде затверджено.

Не затвердження Програми не вплине на стан довкілля на підставі того, що на території області діють цільові регіональні програми, якими передбачено реалізацію заходів та проектів, спрямованих на охорону довкілля. Оцінка змін поточного стану довкілля, факторів впливу та моніторинг наслідків виконання цих програм для довкілля, буде здійснено відповідальними виконавцями даних програм у процесі їх розробки та реалізації. Заходи Програми також передбачають контроль за їх реалізацією. Крім того, на етапі затвердження програми не можливо оцінити вплив від реалізації конкретних проектів через дефіциту інформації щодо умов конкретної планованої діяльності та технологій, тому оцінку впливу на довкілля окремих проектів доцільно здійснювати на більш пізньому етапі під час планування конкретної діяльності.

4) не розглянуто існуючі та майбутні негативні наслідки зміни клімату як негативні фактори впливу ні при проведенні SWOT-аналізу ні при визначенні головних екологічних проблем регіону, ні при визначенні індикаторів моніторингу виконання Проекту.

У зв'язку із вищезазначеним виникає ризик неефективного використання коштів на заходи, що стосуються сільського господарства, гідрологічного режиму поверхневих водних об'єктів, рівня ґрунтових та підземних вод, водопостачання, енергоспоживання, стану здоров'я населення, пожежної безпеки та стану ґрунтів.

Рекомендовано переглянути Проект, розглянувши варіанти рішень, які не зменшують потенціал щодо поглинання парникових газів, зменшують викиди парникових газів та сприяють адаптації до негативних наслідків зміни клімату.

Опрацьовано документ Міністерства енергетики та захисту довкілля України від 03.03.2020 № 26/1.4-11.3-5660 «Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування». Згідно з цим документом однією з категорій наземних заходів для пом'якшення зміни клімату з глобальним потенціалом відноситься лісорозведення, лісовідновлення та лісонасадження. Проектом Програми передбачено створення нових та відновлення лісів на площі 2800 га, а також захист лісів від шкідників лісу на площі 1,6 тис. га. Але масштабні лісові пожежі в області у поточному році докорінно змінили ситуацію. Заходи щодо подальшого плану лісовідновлення з урахуванням масштабів знищення лісів під час пожеж потребують часу для об'єктивної оцінки негативних наслідків, додаткових підготовчих заходів та додаткових фінансових ресурсів.

Варіанти рішень, які не зменшують потенціал щодо поглинання парникових газів, зменшують викиди парникових газів доцільно розглядати на більш пізнішому етапі реалізації конкретних заходів Програми під час процедури оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, оскільки на етапі планування відсутня інформація щодо умов здійснення діяльності та застосування певних технологій. Дані рішення мають бути враховані відповідальними виконавцями таких заходів на етапі планування діяльності, в тому числі застосування технологій щодо мінімізації викидів парникових газів та альтернативних джерел енергії, розробку та впровадження заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, здійснення моніторингу викидів, дотриманні норм чинного законодавства тощо. Альтернативним варіантом мінімізації кумулятивного впливу викидів за умови збільшення промислового виробництва в результаті реалізації заходів Програми може бути спрямування коштів від надходження екологічного податку за викиди в атмосферу на заходи для пом'якшення зміни клімату як в цьому документі, так і в інших цільових регіональних програмних документах.

Рекомендації щодо включення кліматичних питань також будуть додатково враховуватись під час реалізації Програми та внесення відповідних змін до неї за умови достатності фінансових ресурсів.

5) у розділі 3 «Основні екологічні проблеми» Звіту має бути наведена у тому числі інформація про ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Проекту та екологічні проблеми щодо територій з природоохоронним статусом.

У звіті, відповідно до вимог Закону, має бути інформація щодо характеристики стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).

Завдання та заходи Програми не передбачають вплив на довкілля, умов життєдіяльності населення та стан його здоров'я на окремих територіях області.

Крім того, згідно Плану статистичних спостережень органів державної статистики, показники за напрямом «Навколишнє середовище» не передбачені в розрізі по містах обласного значення та районам області. Статистичні спостереження за напрямом «Охорона здоров'я» з 2018 року не проводяться.

Розділ 4 «Зобов'язання у сфері охорони довкілля» Звіту потребує доповнення інформацією про шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування.

Пропозиції враховано.

б) розділ 5 «Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Програми» має бути доповнений відповідно до вимог Закону інформацією щодо вторинних, кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків. Також вплив на довкілля заходів Проекту не буде обмежуватися

лише періодом його реалізації, що потребує оцінки як коротко-, так і середньо- та довгострокових наслідків від реалізації Проекту.

Проект Програми розроблено на середньостроковий період – 2021-2023 роки, що відповідає першому етапу реалізації регіональної Стратегії та Плану заходів з її реалізації. Довгострокові наслідки впливу на довкілля від реалізації Програми формуватимуться під час другого етапу – на 2024-2027 роки

7) у розділі 7 «Обґрунтування вибору виправданих альтернатив» Звіту фактично відсутня інформація, що відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» має бути у Звіті, а саме обґрунтування вибору виправданих альтернатив що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).

Вищезазначене не дозволить виконати норму частини 6 статті 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (далі – Закон), відповідно до якої замовник у довідці про консультації обґрунтовує обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду.

Пропозиції враховано.

8) у розділі 8 «Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення» мають бути наведені як показники результативності моніторингу наслідків виконання Проекту для довкілля, так і їх цифрові значення, як фактичні, на час затвердження цього Проекту, так і за роками планового періоду.

Зазначене дозволить замовнику виконати вимогу статті 17 Закону, а саме один раз на рік оприлюднювати результати моніторингу на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та, у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживати заходів для їх усунення.

Проведення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля передбачено щороку разом із підготовкою звіту про підсумки її виконання. У додатках 1, 2 до Програми передбачені цифрові значення як фактичні, на час розробки проекту Програми, так і за роками прогнозного періоду та будуть використані при проведенні моніторингу.

Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації (лист від 06.10.2020 № 01/1/01-06/01238):

1) структура та зміст наданого Звіту про СЕО не відповідає в повному обсязі частині 2 статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (далі – Закон) та розділу 8 Заяви про визначення обсягу стратегічної

екологічної оцінки проєкту Програми економічного і соціального розвитку Луганської області на 2021-2023 роки (далі – Заява).

Пропозиції враховано.

2) інформація у підрозділі 2.6. «Природно-заповідний фонд» розділу 2 «Характеристика поточного стану довкілля» не відповідає інформації, зазначеній у розділі 4 Заяви і потребує коригування в частині значень показників «загальна площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення» та «площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення».

Інформуємо, що станом на 01.01.2020 на території, яка контролюється українською владою, розташовано 139 територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення загальною площею 75756,6263 га, в тому числі 11 територій та об'єктів загальнодержавного значення площею 13716,2164 га та 128 – місцевого значення площею 62040,4099 га.

Потребує коригування інформація, зазначена у розділі 4 «Зобов'язання у сфері охорони довкілля», в частині узгодження посилань на «основне чинне законодавство» з нормативно-правовими актами з урахуванням змін, а саме:

Постанова КМУ від 13.03.2002 № 321 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459»;

Державні санітарні норми та правила «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 № 400;

Постанова Кабінету Міністрів України від 29.05.1995 № 364 «Про затвердження Положення про порядок видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами» втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 302 «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян - підприємців, які отримали такі дозволи»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.1993 № 1073 «Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря» втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 13.12.2001 № 1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;

Формулювання «посібник з інвентаризації джерел викидів в атмосферне повітря» та «максимальні допустимі концентрації та «можливі рівні безпечного ефекту» для забруднюючих речовин в атмосферному повітрі для заселених територій» потребують уточнення відповідно до норм чинного законодавства. Окремо інформуємо, що:

1) наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 10.02.1995 № 7 затверджено інструкцію про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві;

2) наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.01.2020 № 52 затверджено гігієнічні регламенти допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць.

Пропозиції враховано.